

Beehaząą łł Ch'et'aah

[preamble]

Kót'éego Haz'aah: Baá akohwiindzingo éí íłigo adaanisjikéesgo nihiisíłá. Áadóó aheelt'éego dóó bee nihá'ahoot'i'ígíí doo handit'áago. Bíla' ashdlá'ii éí t'áá' áłtsoni bée hółdziłgo beehwiidoo'aal t'áá níik'eh dóó aheelt'éego bee ahaanitsáhakeesgo éí bee ahihodíne'enah nahasdzaan bikáagí.

Kót'éego Haz'aah: Diné doo íłigo baa nitsahakeesgo adeesdee' éí biniinaa t'áá na'níle'dii ábi'dil'í. Biniinaa diné bini' dazlı́' dóó nahasdzaán t'áá níit'ée bíla' bee hideeznáá ashdlá'ii t'áá biniik'eh hadeesdzih nízingo bee bá haz'ąą doo dóó yoodłánígíí dóó doo yináldzidgo dóó doo bini' si'ąago t'áá áłtsoni ni'hookáá' dine'é aláahdi bee ba'akohwiidzin doo.

Kót'éego Haz'aah: Tsí'dó doo t'ááagéedda bíla' ashdlá'ii' ách'aa' hadeesdzih nizingo t'áadoo le'é bee bidiljishgo biniinaa éí bíla' ashdlá'ii t'áá áłtsoni bee baahoochí'go beehazáanii bá alyaa.

Kót'éego Haz'aah: Tsída aláahdi ach'ihol'í k'é wolyé hígíí dine ałąą at'éhígíí kéyah yee da'ahootą doo biniiyé.

Kót'éego Haz'aah: Bíla' ashdlá'ii kéyah dahnidahaaz'ąago yee da'ahótą'ígíí yik'éhgo deiyılńíshígíí yee háadaashzı́h bíla' ashdlá'ii bee baa ákohwiiniidzinígíí binahjı́' bíla' ashdlá'ii íłigo baanitsínáhoodeeskéez. Diné dóó sáanii t'áá ła'í nízínigo aheeltéego bá adahazł'í éé bina;hjı́' diné beeina' náás nooséeł dóó iiná yá'át'éehii néididooléełgo bá bichą' hwı́idóone'.

Kót'éego Haz'aah: Kéyah yá nídaazínígíí yee ádáhadaasdzíh kodóó nı́didoolyéeł ahił nideilnishgo kéyah nidahaz'ąago yee do'ahóótą'ígíí bił náhasdzaán t'áá níit'ée bidine'é yee hodisin doo. Bíla' ashdlá'ii bee baa hóch'ı́'ígíí doo t'áá bí bini' k'ehgo hiinánánígíí.

Kót'éego Haz'aah: T'áá áłtsoni yaa akonı́dzin díí bee baa hóchı́'ígíí dóó t'áá yínik'eh iináago aláah áníłtsohgo baa nitsá'hákeesgo binahjı́' baa ákohwiinidzinígíí bee ha'oodzíh.

K'ad Kót'e Áłah' Azlı́'ígíí Yee Ák'ihadaasdzí

Díí nahasdzaán bee bá ha'adziih bíla' ashdlá'ii bee baa hóchı́'ígíí bik'ehgo ó'ool'ı́łdoo biniiyé, bíla' ashdlá'ii t'áá áłtso bá áté dóó kéyah t'áá át'é sinilígíí bá'at'é, t'aalá'ı́jinízínigo dóó bíla ashdlá'ii ninánıl'ąajı́' ádı́yólta' dooleeł díí ha'oodzii'ígíí. Bíla' ashdlá'ii áłahjı́' bini'nı́lı́doo dóó yee náasgóó anootı́łdoo. Áadóó bee ó'hoo'ąahdoo nee'ni'jı́' bee hodılzindoo díí bee'aahóchı́'ígíí dóó yínik'ehgo bee náás 'iiná yidı́ldoo díí kéyah haz'ąadoo dóó tówónanígóó be hółzildoo t'áá áłtsohjigo dóó bik'eh 'ééhozin doo dóó dilyindoo naat'ąanii kéyah yándaazínígíí bitahgo aadóó diné yıl kééhat'ı́nii yásizínígíí bił haz'ąaji.

Łáa'ii Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Bíla'ashda'ii t'áá áłtsoh yínik'ehgo bidizhchı́h dóó aheelt'eego íłigo bee baahóchı́'. Eíí hání' dóó hánı́tshakees hwiihdaasya' eíí binahjı́' ahidinı́náhgo álı́leek'ehgo k'é bee ahił niı́dlı́.

Naaki Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá ájít'é beeháhaz'á' haahóchì'go dóó yiník'ehgo nijigháo kodóó bee hoo'a'ígíí bik'ehgo t'áadoo bee' a'á'át'éhégoó. Jó díí dóone'é idlínígíí, hakágí anoolninígíí, asdzání dóó diné idlínígíí dóó nihizaad áádóó nihe'oodla' áádóó nihiwááshindoon baa nitsiikesígíí áádóó bee ndahsiidzinígíí, dóó nihikéyah dóó nihi'dizhchííhí' bee nihaahóchi'.

Kodóó nasgóó doohaadeet'éégodah bee ahantsiikesda dooléeł nihiwááshindoon át'éhágíí dóó nihił haz'ánígíí doodaii' tówánaanígóó kéyah adahoot'éhígíí doodaii' kéyah nijigháádéé' azaashíí t'áasahdii biłhazáądi, áádóó nanáa'bigó bikáa' kéhojit'íigo azháshíí doo t'áá bi adahnahat'áada ndi doodaii' t'ááhó ádahnahwiiit'áhígíí t'áabi'oh ndi.

Táá Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá ájít'é bee háhaz'á iiná'ázhdoolííłgo áádóó 'aldó t'áá yiní k'ehgo hołdzilgo hołhaz'áądoo.

Díí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Ła'dah éí doo naalteeh'é dooleełda dóó dooháida yá naal a'í dooleeł da dóó doo naalteh'é adoolniilgo doo bee haz'áąda.

Ashdla' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá heíida éí doo atídoolniiłda áádóó 'aldó' doo t'áá na'níle'dii diné doo idlígíigo baa tsehodidookosda.

Hastáą Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsi'dí T'áá ájít'e há bee haaz'á haa'akowhiindzingo t'áá altsohjí' bíla'ashdla'ii jílígíigo bee haz'áanii yeehas'á.

Tsosts'id Góne' Yisdzohígíí

Tsi'dí t'áá ájít'e ahejíłt'é bee haz'aanii binahjí' dóó doo ho'doolch'ííh da dooleeł aheéłt'éego haahóchì' bee haz'aanii binahjí' t'áá ajíłtsoh éí hak'ésti' haahóchì'go binahjí' doo hodoolch'íí da díí doo bił adodzih da. Kwe'é bee ha'oodzihígíí doo ooch'ííđ habizhdiyooł łaał da.

Tseebíí Góne' Yisdzohígíí

Tsi'dí t'áá ájíłtsoh bee háhaz'á t'áa doole'é há hasht'e doolniiłgo wááshindoon áájí yá 'ééhósinígíí ákót'éego bee haz'aanii bee há'ahoot'í' yéę biłasizhgo.

Náhást'éí Góne' Yisdzohígíí

T'áá háida éí biniinaanii ádingo doo bi'didool tsoołda dóó doo yah'adoolt'eeł da dóó doo ch'i dinóol cheeł da.

Neeznáá Góne' Yisdzohígíí

T'áá ájíłtsoh bee há'ahóót'í' t'áá aheeł t'éego diné bináał há baahwinit'íigo doo háájída ach'íhjí nilígíí bináał éí há yaa nídáast'íđgo yee nidahodoo'áał bee há ahoot'ígíí dóó bee hóholnígíí dóó ha'át'íishíí awáalyahjí bee hak'ehást'ahígíí.

Ła' Ts'áadah Góne' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá' ajiltsoh hak'ihodiit'ánígíí doo ajit'íígo hanitsáhákees nléi bee hasáanii bee hahwinist'iin doo indah t'áá' aaníí' aájít'íígo beehwééhozingo bee ach'aah hazhdoodzihígíí áltso ajíílaago.

T'áá háiidah doo t'áá'anííájít'íígo bee hak'ihoo doot'ah da doo ájít'íígo. T'áá doo ajiit'íígo bee hak'éhest'ahgo kéyah t'áá nahwiiz'áandéé' dóó tówonanidí bibeelazáanii k'izhníti' ho'di'níigo áhoodzaa yéédáá'. Áádóó áldó' bee haz'áanii yee nihodoo'áahígíí doo biláahgo yee há ni'hodoo'áál da.

Naakits'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá héiida bíl haz'ánígíí bá' álchínííní dah bighan dah doo háii t'áaadah éíí baa tít'íí doodáaldah. T'áá ajiltsoh bee haz'áanii bik'ehgo bee háhóchí.

Taa'ts'adah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh éí t'áá hozhnizingóó nijigháago dóó haghan azhoolíígo bee há hazá.

T'áá ajiltsoh éí kéyah bíí' hájineehgo bee há hazá áádóó t'áá hohakéyah bíí' yah'anííineehgo áldó' beeháahazá.

Dííts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh náánałahjí kéyah bíish dínóochéelgo doo atihodooníígo bee há hazá.

Ákondi díí béehazáanígíí éí doo choidoo'íí da awáalyahji naazt'i'ígíí bik'eezhoochéelgo. Áádóó áldó' kéyah t'aasi'áándéé' beheehazáaníí bíiisihgo éí doo choii' doo'íída.

Ashdla'ts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh doone'é jílínígíí bee háhaz'á.

Héiídah éíí dóone'é nílínígíí doo baqah doot'ííldah.

Hastaqats'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Diné dóó sáanii neeyánígíí ádoone'é nílígíí dóó be'oodlq' éí doo bich'áahgo adooyehgo báahazá. Áłts'áájí aheelt'éego áhé'eskeh beehaz'áaníí bik'ésti' áádóó ba'álchíní hoodooleelgo bee báahazá áádóó áłts'á'ít'aashgo bee bá ahoot'í'.

Ahidíí' aashígíí áłts'áají t'áábiniik'ehgo áłhaadoot'ash.

Hooghan hazáádóó éí iiná hadahaazt'i' dinétahjí dóó beehazáaníí baanchí'.

Tsosts'idts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájiltsoh kéyah t'áá adiighahágó hweehodooleelgo bee háhaz'á doodaii' díkwíílt'éegodah kéyah dajótq'go beeháahaz'á.

Héiídah éí t'áadoo biniinaanígó kéyah doo bighah doot'áál dah.

Tseebííts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájiltsoh bee ba'ahóót'i' t'áá hó adahnahojit'áago dóó nitsijikeesgo dóó hwe'oodlq' hólóogo díí bee há'ahoot'i'ígíí naánałahjí' hwe'oodlq'ígíí bee'izhdidoo'gáalgo bee haz'á. Dinétahjí hwe'oodlq'ígíí bee hwééhozín doo áádóó bee nazhnitin doo. Áádóó

aldó' áájí bá hozhdísín doo.

Nahast'éíts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájiltsoh t'áadoole'é baa ntsíjikeesgo bee hazdoodzihgo bee háhaz'á. Díí baa ntsíjikeesígíí éí héidah doo hání' iidoolíílda. Áádóó bikah nazhnitáago dóó nízhdíiláago bee hadeesdzih jinizingo béesh halne'é, naalkidídah doodaii' naaltsoos biyi'jǫ́ bee hazdoodzihgo bee háhaz'á.

Naadíín Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájiltsoh aláah nijídleehgo dóó áłhiłdajidlǫ́go bee háhaz'á.

T'áá héidah éí doo íínízingo doo atah doolt'eełdah.

Naadiin Ła' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh bee há'ahóót'ǫ́ hakeyah biwááshindoon atahjílǫ́go doodaii' naat'áanii ninádaji'niłgo.

T'áá ajiltsoh aheelt'éego há'ahóót'i' hakáh ana'áw'o' dooleel hakeyah bi'yi'di.

Diné áyisǫ́ beebóholníłh biwááshindoon yee yáhwíidool'aalígíí. Díí bee ho'a'ígíí bee hadoodzih dóó t'áá bá náhoo'aa góne' éí aná'a'ah dooleel. Áádóó t'áá altsóh aheelt'éego ánída'ji'ah dooleel t'aadoo ła' bił ííshjáná ájósiní áádóó t'aahójínízingo ánáji'ah doo.

Naadiin Naakí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh diné bitah jílínígíí bee há ahóót'ǫ́ bee haa'ahayáą dooleehígíí díí t'áá át'é kéyah dahsi'ánígíí doo nahasdzáán yee áłkáh ánájahígíí bá bóhoneedzánígíí há'at'ííshǫ́ bee hólonígíí yee adoolwoł béeso dah, áádóó bee a'dooníłígíí binahjǫ́ yee íłǫ́go ádaantsíkees dooleel t'áá bi sızínígíí yee hádidoo'níł.

Naadiin Táá' Góné Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh ndazhdoolnishgo bee hahaz'á, t'áá hó naanish jinízínígíí, t'áá hó naanish hoł yá'át'éhehígíí díí naanish adínígíí bits'ąą áhát'ǫ́.

T'áá ajiltsho t'áadoo ho'dool chi'ǫ́dǫ́ aheelt'éego hach'ǫ́nǫ́'íilyéedoo naanishígíí bííghahgo.

T'áá ajiltsoh ndajilnishígíí bee há ahoot'i beelt'eego hach'ǫ́ ni'íily'éego binahji' t'ááhó dóó há áłchini yee hináadoo bilá' ashdlá'ii baąh ilínígí' át'áo áádóó bi'óhjinéelánígíí há biidoot'áál áhót'éeđąą' diné bee bíkáh aná'áwo' adéé'.

T'áá ajiltsoh éí bee há ahóót'i' naanish yee da'ahótą'ígíí atah hazhdidooliilgo dóó bee atah jidoogháąłgo t'ááhó jizinígíí bee adaa'áhojilyáą doo biniyé.

Naadiin Díí' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh bee há ahóót'i' haazhdoolyǫ́hgo dóó níík'eh njigháadoo áádóó naanish ahee'iikeedígíí bee ha'hazáánígíí át'áo nijilnishdoo dóó ła' ajídah doo na'anishgo bee hoo' aahgo t'áá biniyé hach'ǫ́ azláadooleel.

Naadiin Ashdla' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájiltsoh bee há ahóot'i' bik'ehgo' iiná azhdoolíílgíí t'áá hó hats'íís yineelánígíí dóó ha'álchiní t'áá hoolta'go. Jó éí ch'iyáán lá, éé' lá, hooghan lá, dóó azee' ál'ííjí bee aa'áháyánígíí lá dóó diné bee bíka'ánawo' déé áádóó bee há ahoot'i' háadidah naanish ásdíingo nát'áá bee aa' áháyánígíí t'áá hólóodoo, azhąshíí dajitsaah ndi dóó hach'í'anáhoot'i' ndi, bíł hijiináanii haą 'ádin silíígoda áádóó sá jizhłigo doodaii' hwe'iina' bí'oh silíigo t'áadoole'é bits'áádoó t'áá hó hwe'iina' doo bee hóhólnííh da silíigo dah.

Amá jilíigo dóó álchiní jilíigo bee há ahoot'i' haa' ahayáádoó áádóó háká ana'áwo'doo. Álchiní t'áá ajiltsoh bimá dóó bizhé'é aheeskéego bí'dizhchinígíí doodai bimá dóó bizhé'é doo aheeskéego bí'dzhchinígíí da t'áá ajiltsoh éí dinétahgí haa hastihgo bee ák'i hozhdoodłííł.

Naadiin Hastą Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh íízhdooltaahgo bee ha'ahoot'i'. Álchiní t'óó ha' áltáádoó t'áájiik'e 'íidoołtah. Álchiní yázhí éí t'áá íyisí t'áá íídooltaah. Naanish bóhoo'aah baa da'ólta' dahólqo doo áádóó hódahgo da'ólta'ígíí dahólqo doo t'áá áltsoníba áádóó hodahgo ółtaígíí áłdo' bizhneelą nígi át'áo iizhdoołtah.

Olta' éí hólqódoó bila' asdla'ii yee hadidooníłji' áádóó yee bidziildoo binahjí' bee há adahazt'í'ígíí yá hodisin doo. Díí éí yee ak'í'diitáádoó bee ha'jólníídoó t'aa áltsojí' k'eh bijiníí doo náánála' dóone'é dóó óodłání danilinígíí. Díí binahjí t'éí yá kéyah álhii' sinilígíí t'áadoo iits'á'í alyíł dandlı́ doo.

Amá dóó ázhé'é éí áłtsé aląąjí' bee bá ahoot'i' bá' álchiní yaa iidoołtahígíí yee yáh hadoozih.

Naadiin Tsostsid Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh bee há'áhoot'i' t'áá hózhnizinjí' atah bíłkeehojit'ínígíí bíł iiná azhdoolííł, bina' ach'ąąh dóó łahdóó bee ázhdoolwoł bee naas bee idahwiidoo' áłígíí bee ák'ihwiizhdoodłííł

T'áá ajiltsoh bee há ahoot'i' doo álíníí doo á't'ínígíí bee aa'áhyąągo éí heishíí íłíshjání ííyilaaígíí bizhi' bíkáadoo.

Naadiin Tseebíí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh beehá ahoot'i' diné aląą át'égo dóó nahasdzaán t'áá si'áándéé bibeehazą díí kwé'é bee ha'oodz'ígíí t'áá át'é bee baa' ákohoniidz'í doo.

Naadiin Náhas't'éí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh bíłkéehojit'ínígíí éí łahdóó naanish bee'aká azhdoolwoł t'áá hwozhnizíingo. Díí binahjí t'áá' hójizínígíí bee hazhdidoonííł.

Díí bee há ahóot'i'ígíí dóó t'áá hwozhnizinjí bee ndoo'nishgo éí t'áá łá'í jínítínigo bee hóhólnííh beehazaąnii yee hasánjí' át'ehígíí, éí binahjí' baa 'ákóhwiindzin dóó dilzin, náánála' bee bá ahoot'i'ígíí dóó t'áá binizinjí' át'ehígíí, éí bik'ehgo áda' ada' alínígíí t'áa áltsoní diné bá át'é.

Díí adahazt'í'ígíí dóó t'áániik'eh na'adáhígíí éí díí kéyah álhii'sinilígíí binyé ályaa éí bibehaząnii doo bee al'ąą' á'téedah dooleeł.

Tádíín Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Díí kwe'é ha' oodzi'ígíí éí heit'áo dah nááná ła' kéyah da si'áníígíí doodaíí'
dahjookahígíí doodaii' ła'jizí éí doo heit'áo dah ha'oodzígíí jidoolchqołda.